

G. van Wees en Weiss N.V. Zeist.

- R.A. Oosten -

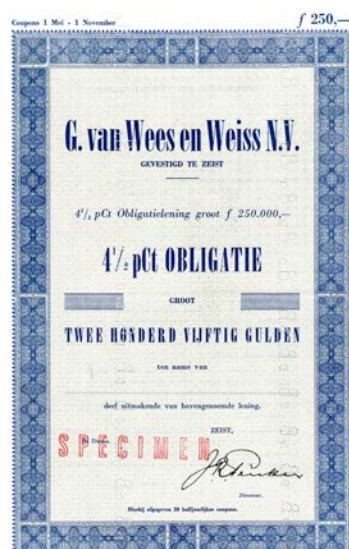
Gepubliceerd in het VVOV Mededelingenblad, november 2007, p. 3-4.

In het begin van de 15^e eeuw was in Moravië een reformatie begonnen onder leiding van Johannes Hus. Deze werd door Rome in de ban gedaan en verbrand. Zij volgelingen werden eeuwenlang om hun geloof vervolgd. Een deel week uit naar Polen, stichtte daar onder leiding van Graaf von Zinzendorf een gemeenschap "Herrnhut" en kwam door allerlei verwickelingen rond 1740 in Nederland terecht.

In 1745 koopt de Amsterdamse ijzerhandelaar Cornelis Schellinger het Slot Zeist met toebehoren en stelt dat ter beschikking van de Hernhutters (ook wel Moravische Broeders genoemd, thans Evangelische Broedergemeente).

Deze mensen moesten bezig gehouden worden en zo ontstaat er in de 2^e helft van de 18^e eeuw een grote bedrijvigheid in de vorm van allerlei huisindustrie, zoals het maken van meubels, glaswerk, kleding, er komt een wasserij, een bakkerij, een brouwerij enz. Al deze bedrijven werkten ten dienste van de gemeenschap. De winsten werden o.a. gebruikt voor zendingsactiviteiten.

In 1752 begon Gerrit van Wees, gekomen uit Amsterdam, een detailhandel in garen en band. De zaken breiden zich uit en in de volgende eeuw komt er een directeur Weiss bij. De zaak wordt dermate groot dat er een splitsing plaatsvindt in een detailzaak (G.W. Jacky en Co aan de 1^e Dorpsstraat in Zeist, opgeheven in 1955) en een textielgroothandel onder de naam

"G. van Wees en Weiss".

Dit bedrijf groeide uit tot de oudste en grootste textielgroothandel in ons land, het VASA concern, o.a. bekend om zijn damesondergoed en kousen, gevestigd aan het Broederplein te Zeist.

In de nacht van 27 op 28 oktober 1967 brak een felle brand uit en de gehele zuidvleugel van het Broederplein en ook het bedrijf van Van Wees en Weiss ging in vlammen op.

De volgende dag al werd werk gemaakt van drie noodgebouwen, zodat het bedrijf verder kon.

En kort daarop verrees aan de Godfried van Seijstlaan te Zeist een nieuw gebouwencomplex.

De concurrentie nam echter toe. Grote warenhuizen gingen rechtstreeks bij de fabrikanten in-

kopen en de middenstand stichtte inkoopcombinaties. Men had de broeders uit Zeist niet meer zo nodig. Het bedrijf kwam in moeilijkheden en werd in 1978 voor één gulden verkocht aan het Amsterdamse bedrijf Lehman N.V. De onderneming bleek niet meer te redden. Op 1 november 1979 werden de deuren gesloten en het faillissement uitgesproken.

Aan een tijdperk van meer dan 200 jaar ondernemerschap kwam een einde.

bronnen: Dr.J.M. van der Linden: Hernhutters in Nederland
L. Visser: Focus op Zeist
Nieuwe Zeister Courant 9-11-1979